

تورک پوردی

تورک ادبائوری مرکزی هیئتی طرفندره نشر اولنور.

جلد ۲

آگستوس ۱۳۴۱

نومرو ۱۱

خطابه

[آغاوغول احمدبک طرفندن آمله بازار تورک اوجاغنک کشادی مناسبتی ایله آمله بازارنده ایراد ایدیلن خطابه]

محترم اقدیلر !

موضوعمز ملیت جریاننک اساسلری ایله بوجریانک صوک انقلابه اولان علاقه لرینی تدقیق ایتمکدر .

آرا کزده هر هانکی بریکز کندی نفسنی تفحص ایدهرک فعل و حرکتلرینک منبع ومنشأ لرینی آراشدیررسه ، درحال کوره جکدر که بومنبع ومنشأ لر عمومیتله ایکی نقطه یه راجعدر : یا فکر و یاخود حس .

انسان حرکت ایتهدن اول دوشونور و یاخود حس ایدر . بشرک هر فعلی بر فکر و تحسس نتیجه سیدر .

اوحالده میلیونلرجه فردلرک یکونندن عبارت اولان انسان کتله سی ایچون بو فردلرک تفکر و تحسسلرینی تنظیم ایدرک معین برضاییه سوق ایتمک و آرا لرنده آهنگ وموازنه یی تأمین ایلک برنجی درجه ده حیاتی بر مسئله در . عکس حالده یعنی بونظام و آهنگی و فردلر آراسنده معین برتساندک حصولی تأمین ایدهرک برعامل بولنمازسه طبیعتی ایله هر ج ومرجی حاکم اولور ، هرکس بر طرفه چکر ، تعبیر عام یانه سی ایله سوز آباغه دوشهر ، اجتماعی حیاتک دوامی امکانه ز اولور .

دنیا ده هیچ بر بشری کتله موجود دکدر که بویه بر ناظم و عاملک تحت تاثیرنده بولونمه سین . فقط جماعت و کتله لرك درجه تکاملنه کوره بو عاملک ماهیتی د کیشیر . کندی ایچندن و کندی شعور و وجدانی ایله بو عاملی تأمین ایدمه مین و جماعت و کتله لرك باشنه دائماً خارجدن و صرف جبر و تحکم ایله حرکت ایدن بر عامل کچر و او کتله یی ایسته دیکی طرفه سوق ایلر .

بویه بر وضعیتده بولونان کتله و جماعتلره عشیرت ، قبیله ، قوم ، طائفه کچی تعبیرلر تطبیق اولتور . بونلر شعورسز و اداره سز بر طاقم وارلقلردر که کندی اراده لری خارجنده و طیشاریدن کلن و اونلره تحکم ایدن اراده لرك سوقی ایله حرکت ایدرلر . بعضاً باشلرینه بر پاپاس قونارودین نامه اونلری سوق ایلر ؛ بعضاً بر قرال ، بر سلطان کچر و کندی حشمت و عظمتلری نامه ایستدکلری صورتده یوروتورلر . صرف انسان سورولرندن عبارت اولان بو کچی بشری کتله لره ملت لقبی و نامی ویرلر . ملت تعریفی - یالکیز معشری وجدانلری تکون ایتش ، کندی اداره سی ایله حرکت ایدن و افرادی تفکر و تحسس ساحه لرنده غایه اعتباریله برلشن جماعتلره ویریلیر . بو کچی بشری کتله لرك افرادی خارجدن کلن جبر و تحکم عامللرینه تحمل ایدمه سزلر . زیرا بونلرک آراسنده کی تساند و آهنگ اساسلرینی تأمین ایدن ناظم و عامل ، شعور و وجدانلرنده کندی کندینه و دروناً وجوده کلش اولان غایه و امل برلکی در . بو معشری وجدان و شعورک تکوینی ، بو غایه و امل برلکی سایه سنده ، بو کچی جماعتلر آرتق هیچ بر وصی و ولی یه هر هانکی نام آلتنده اولورسه اولسون احتیاج مس ایتمزلر و کندی مقدراتلرینه کندیلری حاکم اولارق کندی کندیلرینی اداره ایدرلر .

ایشته بونک ایچوندر که ملت درجه سنه وارمش اولان کتله لر آراسنده ملی جریانک لاینفک نتیجه لرندن بریسی ده ، ولی و وصی لرك ، پاپاس تحکملرینک ، قرال تجبرلرینک ازاله سی ایله تحت و تاجلرک اوچه سیدر .

شیمدی بر سؤال : میلیونلرجه انسانلرک ییغینندن عبارت اولان بر جماعتک افرادی آراسنده بو تساند بو فکر و حس برلکی ، بو غایه و امل وحدتی فاصل تکون ایدر ، بو امانیه هانکی عامللرک تأثیری ایله حاصل اولور ؟

بوسؤاله جواب ویررکن بنده کزینه سزیینه کندی کندیگزى تفحص
ایتمکه، مراقبه ایتمکه دعوت ایده جکم. هر بریکزى، قومشو کزاولان ذاته باغلایان
علاقه لرك نه دن عبارت اولدیغى صوراجم ؟
هیچ شبهه یوقدرکه برآز دوشوند کدن صوکره هر بریکزدر حال بکادییه جکسکز:
اوت بنی شو قومشویه باغلایان برچوق علاقهلرك، رابطه لرك بنده موجود اولدیغى
حسن ایتم !

باشده برلسان واردد یعنی اواسرارانکیز عامل که، میليونلرجه انسانلره ترجان
اولورومیلونلرجه انسانلرك یکدیگری ایله آکلاشمه سنی تأمین ایده لرك بونلرمیاننده
درین وقیریلز برباغ رولنی اوینار ! صوکره دین کلیور، دینک آرامزده تولید
ایتدیکی مشترک اعتقادلر، مشترک اعتیادلر، دها صوکره مشترک بر موسیقی، بر حقوق
بر تاریخ، مشترک بر عنعنه، بر عادت، بر طرز حیات، مشترک بر حکومت، مشترک
بر دولت والی آخره !

دیمک که فردلری یکدیگرینه ربط ایده لرك آرالرنده وحدت و تساند تأمین ایده جک
واسطه لر بوصایدیغمز عامللردن عبارتدر .
ایشه بو عامللرك ملیشمه سیدر که، شعور و وجدان ملیتک تکوینی تأمین ایدر.
ملیشمک ایسه، ملیتک حقیقی دویغولرینه، حقیقی حسلرینه ترجان اولمقله برابر
ملیتک فردلرینی مشترک غایه وامللره طوغرو سوق ایتمک دیمکدر . ایشته بو کابناء در که
تورک ملی جویاننک بویوک استادی مرحوم مغفور ضیا کؤک آلپ بک بوجریانی
شو اوچ وجیزه ایله افاده ایدردی : دیلده برلک، دینده برلک، دیلکده برلک !
شیمدی بو نقطه نظر دن یوقاریده صایدیغمز عامللرك هیچ اولمازسه معنالرینی تدقیق
ایده لم . باقالم عثمانلیق دوری دوام ایتدیکی مدتیجه بوامنییه نه درجه یه قدر تأمین
ایدیوردی .

باشلا بلم لساندن : لسانک اک یوکسک تظاهری ادبیاتدر .
تا صوک زمانلره قدر عثمانلی ادبیاتی، کرک موضوع و کرک طرز افاده سی اعتباریله
تورک ملتیه تماماً ییانجی قالمشدر . موضوع اعتباریله پادشاهلره اکابر حقنده یازلمش

اولان قصیده لر و مدحنامه لر دن باشقه، تورک حیاتی بوادیاتک تماماً خارجندمه قالمشدر. برتک تورک منظره سنک لوحه سنی، برتک تورک کوبنک، تورک کوبلوسنک، تورک عمله سنک، تورک اصنافک تصویرینی اوراده بولامازسکز! تحریری لسانک طرز افاده سنه کلنجه، غرائب و عجائبدن عبارت اولان باب عالی اسلوبی برطرفه بیراقیلدینی حالده بیله ینه تا صوک زمانلره قدر ملتک بیکده بر تفری بوادیات لسانندن برشی آکلایه مازدی! ملی مفکوره، ملی وحدت و تسانده کلنجه، اسکی عثمانلی ادبیاتی بوساحه یه ده تماماً ییانجی قالمشدر.

دینک که هرملت افرادی آراسنده الک قوتلی بر رابطه، بر تساند و وحدت عاملی اولان لسان بزده تماماً عکسنه قوللانیلمشدر. لسان بزده بر عامل تفرقه اولمشدر. منورلر ایله اهالی آراسنه کچیلمز براوجوروم آچیلمشدر. بوکون بیله بواوجوروم حالده دوام ایدیور.

کچلم دینه: دین ده عینی طرزده سوء استعماله، سوء استفاده یه معروض قالمشدر. اولاً عصر لر دنبری تورک، دینندن مهجور ایدلمشدر. دینک الک موثوق منبی اولان حضرت قرآنله تورک آراسنه، عظیم بر حائل وضع ایدلمشدر. علی العاده تورک عربجه آکلایه مدیفندن و قرآنک تورکجه یه ترجمه سی منع ایدلدیکندن، تورک دینی الهاماتک بو الک مقدس منبعندن محروم ایدلمشدر.

علی العاده تورک حتی کونده بشن کره آلله ایله اجرا ایتدیکی راز نیازک معناسنی آکلامقدن منع اولونمشدر. آلله ایله کندیسنک بلاواسطه دوغروندن دوغرویه کوروشمه سی حتی عتف و حدتله انکار ایدلمشدر. وقتی ایله استانبول تورک او جاغنده بو خصوصه عائد و یردیکم بر قونفرانسه: حضرت قرآنک تورکجه یه ترجمه سی و نماز و دعا لک تورکجه اجرا سی لزومندن بحث ایتدیکم ایچون، اسلامیتی عربلرک بر مالی کبی تلقی ایدن صرب ملیتپرورلردن عبدالعزیز چاوش اقدی ایکنجی کون بایزید جامعنده تورک اهالیسنه خطاباً اجرا ایتدیکی بر موعظه ده بنم تجدید ایمان و نکاح ایتمکلکم لزومندن بحث ایلدی و تورکلری بنم علیهمه تحریک ایتدی!

بوصورتله دینی عصر لرجه تورک وجدانی ایله تورک شعوری خلرجنده طومش اولانلر اونکله کفایت ایتیموب تورکلر آراسنه نفاق ، شقاق ، وفساد القاسی ایچون دائماً دینی اللرنده اک معتاد آلت وواسطه اولارق قوللانمشلردر . بو آلت تورک ملیتی ، تورک وطنی دوشونلره قارشى تورکلکه و دولایسی ایله اسلامیه قصد ایتمش اولانلر طرفندن دائماً استعمال ایدیه کلشدر . جینجی خواجه دن باشلایه رق درویش وحدتی به وشیش سیمده قدر هر زمان عینی دعوا عینی طرزده ایلری سورولمشدر ، و هر زمان تورک وطنی بوندن متأثر اولمشدر .

شمعی کچه لم حقوقه : بوده تورک حیاته ، تورک وجدانه تماماً ییانجی ایدی . قانون دیمک - جریان ایدن حیاتک کچی آنلرینی تنظیم و معین اساسلره ارجاع ایتک دیمکدر .

بناءً علیه قانون اولایانلر آلهلی و ثانیاً حیات لای متحرک و متحول اولمیدر ؟ حالبوکه حقیقته عثمانلیق زماننده بتون قانونلریمز حیاتندن آلهدینی کبی حیاتی بر طاقم ثابت و غیر متحول اساسلره باغلا یوب طور دیر مقده ایدی . تماماً باشقه محیطلرده باشقه شرطلر آراسنده یاشامش بر ابو داوودک ، بر ابو یوسفک وضع ایتمش اولدینی اساسلر ، سکر عصر صوکره کی تورک حیاتی تنظیم ایتکده ایدی . حقوقده کی بو طرز تورکی اولدور مکدن ، انجماده سوق ایلکدن باشقه برشی افاده ایتزدی .

سزی یورماق ایچون ملیت جریانک دکر اساسلرینی تدقیق ایتیمورم . اونلرده بو کوردیکمز اساسلر کبی سوء استعماله اوغرامشدر . اونلرده وجدان ملی دن نبعان ایدره ک وحدت و تساندی تأمین ایدمک یرده ، بالعکس وجدان ملی به ییانجی قالمش واختلاف و تفرقه بی موجب اولمشدر .

ایشته تورک ملی جریانک باشه کچمش اولانلرک مقصدلری بتون بو عامللری ، وضع حقیقی لرینه ارجاع ایتکدن عبارتدی . یعنی لساندن باشلایه رق ، - دولت و حکومت قدر - تورک حیاتک بتون تجلیاتنده تورک شعور و وجدان ملیستک انعکاسی و بتون بو ساحه لرده تساند و وحدتی تأمین ایدمک مستظلم و آهنگدار بر یوروشی استحصال ایتکدی !

تورکچیلک جریانک مرشدلری، ایلک اولایوک بر استهزا ایله قارشیلاندیلر. بالآخره جریانک جدیت و صلاحیتی تعین ایدنجه، بو استهزا عظیم بر حدت و غضبه تبدیل ایتدی. مقام سلطنتدن باشلایه رق، بتون اسکی اسلوب، اسکی ادبیات طرفدارلری، اسکی طرز تفکر اربابی، اسکی دولت و حکومت سیستمی عاشقلری و بتون غیر تورک عنصرلر متحد بر جهه ایله هجومه باشلادیلر! افتالر، استنادلر اتهاملر، تهزیللر، تزییفلر یانمغه باشلادیلر. بز پیغمبرک یرینه معاذالله، جنکیزی، قرآنک یرینه ده جنکیزک یاساسنی کچیره جگمشز! بز روسیه، انگلتره، فرانسه، داها نه بیلهیم کیملره ساتیلیمش آداملر ایمشز! محررلردن بریسی او زمان ولیعهد اولان وبالآخره مقام خلافتی احراز ایدن عبدالمجید افندی طرفندن حمایه اولنان بر مجموعه ده، تورک ملتک مجرم انموذجی اولدیغنی بلا پروا یازدی. بونی بز پروتستو ایتدک. عبدالمجید صدراعظمه یازدینی بر مکتوبله: «بو کستاخ کسانک» مملکت خارجه چیقارلمه لیرینی طلب ایتدی!

فقط تورک ملتی ایچون امتحان کونلری کلدی. متارکه اولدی؛ تورک ملتی دون کندینه قارداش دینداشلرک، بو کون دشمنلر ایله برلشهرک کندیسی حقنده دشمندن زیاده قصد ایتدیکنی کوردی. تورک ملتی، دون کندینه تورک بادشاهی دییه رک تورکک سباحتی سایه سنده دنیا ده هیچ بر حکمدارک کورمدیکی بر دبدبه وحشمت تأمین ایتمش اولانلری، دشمنلر ایله تشریک مساعی ایدر کوردی: تورک دون کندینه تورک شیخ الاسلامی، تورک مفتی الانامی دینلری، بو کون دینی ایمانی دشمن باره لیرینه ساتیلیمش کوردی!

ایشته او زمان تورک وجدان ملیسی تأسس ایتدی! بو وجدان عظیم، درین بر هیجان ایچنده بزلری و کولکری تیترم تن بر نعره قوباردی؛ بو نعره منک افاده ایتدیکی معنی شو ایدی:

ای تورک مقدراتکی اله آل! حیاتکه یالکیز کندی وجدانک، کندی شعورک حاکم اولسون! لسان، دین، حقوق، حکومت، دولت هب سنک در، بونلرک هیسی یالکیز سنک شعورینک، سنک وجدانک معکسی اولمیدرلر!

بونلری الکه آل و یو کسل، و یو کسلدیکه بونلری ده کندکله برابر یو کسلت !
 افندیلر ! زنده و بر حیات ملتر ایچون احیا، تجدد و حیات حمله لری منبی
 اولق فضیلتی طاشیان فلاکت، تورک ملتیه دوت سنه لک قیصه بر زمانده عصر لریک
 تجر به لرینی ویردی . ملتک اعماق وجدانده قاینانشان بو تجدد و حیات حمله لری ینه
 ملتک اعماق درونندن قوپوب کلن و ملتک حقیقی ترجانی اولان بر قهرمانک آغزی
 ایله افاده اولندی :

بو قهرمان مصطفی کمال پاشادر .

مصطفی کمال پاشانک ظهوری ایله تورک ملتی کندیسینی افاده ایتدی . و تورک
 ملی جریانی کندی شعور و وجدانی بولدی . بو قهرمانک و اوئی احاطه ایدن عصمت ،
 فوزی پاشا لری کبی رجالک رهبر لکی ایله ملی عامل لریک کافه سی ، مجرای حقیقیرینه
 ارجاع اولمقده درلر .

لسان ، دین ، ادبیات ، حقوق ، اقتصادیات ، معارف ، حکومت ، دولت هپ
 ملیش مکده درلر . هپ تورک شعور ملیسندن ملهم اولمقده درلر . بو دواتک بانی
 ونکه بانی اولان تورک ، نهایت دولتک حقیقی صاحبی اولمش ، و بو صفتله طبیعتی ایله
 افندی اولق ، کندی مقدراتنه حاکم اولق ، حیاتنک بتون شعباتنه کندی رنگنی ،
 کندی شخصیتنی ویرمک ایستر . آرتق تورکچیلک جریاننک بتون عمده لری تحقق
 ایتمیشدر . بزه ، یعنی تورک کنج لرینه ، کندیلرینی بیلن تورک اختیار لرینه یالکز بر
 وظیفه قالیور . بو وظیفه ده ، تورک ملی مفکوره سنی ، تورک ملی وجدانی بو قادار
 عظمتله افاده ایدن رهبر اطرافنده طویلانه رق متحد برجهه ایله ، داخل و خار جدن
 کله جک بتون صدمه لره کوکس کر مک در . بزده وظیفه منزی ایفا ایدرسه ک ، ملی
 مفکوره نک انک یو کسک عمده سی اولان بو جهتی تأمین ایدرسه ک تورکک ساحه
 قارینخده بر چوق معجزه لر اراز ایده جکنه ایمان ایده بیلیرز .

آغا ارغلی احمد